

MỘT VÀI QUAN NIỆM CỦA NGƯỜI TU PHẬT

Hòa thượng Thích Thanh Từ

Người tu Phật chúng ta phải có những tư tưởng và hành động xứng đáng là người con Phật. Người có những nhận xét sai lầm, những quan niệm lệch lạc dễ khiến cuộc đời đắm chìm trong khổ đau đen tối. Vì vậy, Tăng Ni và Phật tử phải thận trọng nghĩ suy, luôn luôn dùng lý trí kiểm soát tư tưởng của mình. Tình cảm lúc nào cũng chực phủ che lý trí, chúng ta phải khắc phục chiến thắng nó. Có thể, chúng ta mới có được quan niệm chân chánh.

- Khắc phục mình:

Điều kiện trước nhất chúng ta phải tự khắc phục mình. Phật giáo là nền giáo lý nội quan, luôn luôn hướng về chinh phục nội tâm. Thắng người, nhiếp phục ngoại cảnh mà quên mình, ấy là làm việc ngọn ngành. Điều căn bản trước tiên mình phải biết mình, nhiếp phục mình, nhiên hậu chinh phục người và ngoại cảnh. Khắc phục mình là việc làm hằng ngày của người tu Phật. Vì không có người tu Phật nào có thể lãng quên sự phản quan chinh phục nội tâm. Tuy nhiên trong khi khắc phục mình, chúng ta phải nhắm vào những điều căn bản cần kíp. Điều cần kíp nhất là chúng ta phải đuổi ba thứ: tham lam, sân giận và do dự ra khỏi chúng ta. Đồng thời phải gây dựng cho mình đủ ba tính: không tham, nhẫn nại và dứt khoát.

Trong thời pháp nhược ma cường này, Tăng ni và Phật tử chúng ta khó tránh khỏi những sự doạ nạt, khiêu khích, dễ dàng. Nếu chúng ta còn tánh nghi ngờ, do dự, khi bị ma vương doạ nạt làm gì không thối bước trên đường tu. Nếu chúng ta nóng nảy, bồng bột thì không tránh khỏi chúng ma lường gạt bằng những cử chỉ khiêu khích, rồi dẫm phải chân vào cạm bẫy của chúng. Nếu chúng ta yếu mềm, sống vì danh lợi, tài sắc thì không sao khỏi bị chúng dễ dàng, rồi phải bị cuốn lôi vào hố trụy lạc. Thế nên, chúng ta quyết định phải có ba đức tính cần thiết: không tham, nhẫn nại, dứt khoát. Dù sấm sét trước mắt, dù thấy mọi hành động khiêu khích, dù danh lợi tài sắc dễ dàng, ta vẫn thản nhiên chẳng màng chẳng động. Đem Đức Phật thành đạo đã nêu bày rất đầy đủ ý nghĩa này.

Đem ấy, trước tiên bọn quỷ hung bạo đến hăm dọa, chúng dùng tà thuật làm chuyển động cả trời đất, những tiếng hú rợn người nổi lên từng chập. Đức Thích Ca vẫn an nhiên bất động. Kế đến bọn quỷ ngạo mạn lại khiêu khích, châm biếm với vẻ mặt vênh váo, kiêu mạn, Ngài vẫn lặng lẽ như không. Sau cùng bọn ma vương đến dùng mọi hình thức quyến rũ, nào là hứa hẹn đưa lên ngai vàng, nào hiến dâng mỹ nữ tuyệt vời, Ngài vẫn thản nhiên không xao động.

Đức Phật đã chiến thắng bọn ma vương một cách dễ dàng, vì Ngài đã khắc phục được nội tâm, mọi sắc trần không làm quấy động nội tâm Ngài. Chúng ta là những đứa con chân thành, hướng theo những bước đi của Ngài, dĩ nhiên chúng ta phải trung thực noi theo. Chúng ta phải cương quyết tận dụng hết khả năng để khắc phục mình. "Thắng ngàn quân không bằng tự thắng mình, thắng mình mới là chiến công oanh liệt" (Pháp Cú).

- Xem người hại ta là bạn ta:

"Trước con mắt đạo đức không có kẻ thù, cũng như trước ánh đèn pha không có bóng tối". Đức Phật hằng dạy "Dù thân thuộc mình bị người giết hại cũng không có tâm niệm trả thù, đem oán hận trả thù oán hận là điều không hợp chánh pháp". Đã không có tâm niệm trả thù thì làm gì thấy có kẻ thù ! Chẳng những không thấy có kẻ thù, mà nếu ai đó tự đặt họ là kẻ thù của chúng ta, chúng ta vẫn coi họ là bạn. Bởi vì, nếu xác nhận họ là kẻ thù đã nói lên ta là người phi đạo đức. Có thù là có ý muốn hại nhau, có ý hại người là kẻ ác, không phải là người thiện. Phật dạy Tăng ni và Phật tử lấy đạo đức làm chính, dù việc làm có lợi cho đạo, cho đoàn thể mà tổn thương đạo đức, nhất định không làm. Trong kinh Ưu Bà Tắc, Phật dạy: "Bồ tát có khi vì lợi ích chúng sanh mà phạm giới, nhưng khi phạm giới Bồ Tát tự nhận mình làm tội, không phải chánh pháp dạy như thế". Làm tổn thương người mà lợi cho đạo, nhất định không phải Phật giáo. Vì thế Tăng ni và Phật tử không bao giờ có ý nghĩ về kẻ thù, luôn xem mọi người là bạn. Mặc dù người ấy đã nhiều phen làm ta điều đúng nhưng với tinh thần đạo đức chúng ta vẫn thấy họ là bạn.

Đức Phật thuật lại, Đề Bà Đạt Đa đã nhiều đời hại Ngài. Nhưng đến sau cùng, Ngài bảo: "Đề Bà Đạt Đa là thiện hữu tri thức bậc nhất của ta". Nhẫn Nhục tiên nhân đâu không nhờ vua Cát lợi cắt tai xẻo mũi mà thành tựu pháp sanh nhẫn. Thái tử Tu Đại Noa đâu không nhờ người Bà la môn xin con mà thành tựu pháp bố thí Ba La Mật. Người tu hành tiến được nhờ hai phương diện thuận duyên và nghịch cảnh. Thuận duyên là sự khuyến khích, giúp đỡ theo nhu cầu của chúng ta. Nhưng nếu toàn thuận duyên không, trên đường đạo tiến rất chậm chạp. Phải nhờ nghịch duyên thúc đẩy sự tu tiến mới nhanh. Chúng ta đặt quan niệm chân chánh như vậy, mọi trở ngại đối với chúng ta không còn trở ngại nữa, là trợ duyên tốt cho ta tiến đạo.

Dù kẻ ác đến thế nào cũng còn đôi chút lương tri, chúng ta tin tưởng như thế, cố gắng tìm cách cảnh tỉnh họ. Nếu họ thay đổi được tâm niệm xấu ác, thì thực là một duyên lành ; bằng họ không thay đổi, chúng ta vẫn xem họ là ân nhân của chúng ta. Vì họ đã chịu hy sinh để đưa chúng ta lên nấc thang cao tốt của đạo đức.

- Sống thực theo giáo lý Phật dạy:

Giá trị chân thật của đạo Phật không phải ở lý thuyết mà tại thực hành. Phật giáo rất cao, nếu chúng ta không thực hành đúng theo thì cái cao ấy cũng vô ích. Thời đại này đa số quần chúng chạy đua theo tranh luận, miễn ai già mồm lanh miệng thì thắng, một số Tăng ni Phật tử đang sa vào đường này. Chúng ta hãy trở lại nếp sống chân thực, Phật giáo "ngôn hạnh tương ứng": lời nói việc làm phải phù hợp nhau, đừng bao giờ "nói một đằng làm một nẻo". So sánh từ bi cao thấp làm gì khi đồng bào ta đang thốn thớt, lo âu, lo thiếu nhà ở, cơm ăn, đang sống nương tựa bên lề đường xó chợ. Chúng ta phải làm sống dạy đức từ bi để mọi người cùng an vui, có hơn là tranh cãi nhau không? Chúng ta càng chạy theo lý thuyết càng gieo nghi ngờ cho nhiều người, khiến họ mất lòng tin vào khả năng cứu khổ của đạo Phật.

Chính Đức Phật không bằng lòng với lý luận vu vơ , Ngài dạy phải nhìn thẳng vào thực tế, bài kinh Tiểu dụ trong kinh Trung A Hàm đã nói rõ điều này, kinh Phật đã từng ví dụ người nghiêng về lý thuyết không chịu thực hành cũng như kẻ đếm của báu cho người, tuy miệng đếm cả ngày, rốt cuộc nơi mình túi không bụng trống. Người Phật tử dù lý thuyết hay thế mấy, nếu nhìn vào cách cư xử trong gia đình, cách đối đãi với hàng xóm không ra gì thì lý thuyết ấy cũng vô nghĩa. Một tu sĩ dù nói đạo lý cao đến đâu mà nhìn hành động cử chỉ lộ lảng, thì người ta coi anh sơn đông chẳng khác. Người tu Phật không phải con người quảng cáo, cần sống đúng lời Phật dạy, hành đúng danh nghĩa của mình mang.

Tuy nhiên, lý thuyết hướng dẫn thực hành, khi miệng nói từ bi, hành động ta phải không làm thương tổn người, mà thường giúp người được an vui. Khi ta khuyên người tập nhẫn nhục, nếu bị người đánh chửi, ít ra ta cũng không sân. Khi ta đề xướng đức hỷ xả, nếu có người xúc phạm đến ta, dù việc khó tha thứ thế mấy, ta cũng phải bỏ qua. Có như vậy, lý thuyết ta nói mới có giá trị.

* * *

Những quan niệm đơn giản nói trên, thiết tưởng rất cần yếu đối với người tu Phật chân chánh. Chúng ta được thừa hưởng một gia bảo vĩ đại của đức Như Lai, chúng ta phải cố gắng bảo vệ nó bằng cách giữ đúng giá trị qua hành động, ngôn ngữ của chúng ta. Chúng ta không phải là học giả mà là người tu Phật. Giáo lý Phật dạy là chiếc bè đưa ta qua biển khổ. Khi cần qua biển, chúng ta phải nương chiếc bè ấy. Nhưng khi đến bờ là phải ly khai chiếc bè. Nếu chúng ta cứ bận bịu với chiếc bè thì không sao đến bờ kia an ổn. Dem giáo lý áp dụng vào sự sống hàng ngày của chúng ta, lấy nó làm nhựa sống, làm kim chỉ nam để cuộc đời chúng ta khỏi lạc hướng.

(Tuần báo Giác Ngộ số 163, 05/1999)

